

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitusperiaatteet

Päätetty strategisen tutkimuksen neuvoston kokouksessa 27.10.2025.

Periaatteita sovelletaan päätöspäivän jälkeen avattuihin strategisen tutkimuksen hakuihin.

Johdanto

Suomen Akatemian yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) rahoittaa tieteellisesti korkeatasoista, ratkaisukeskeistä ja ilmiölähtöistä tutkimusta. STN:n toimintaa ohjaavat laki ja asetus Suomen Akatemiasta sekä Suomen Akatemian johtosääntö. STN linjaa tässä dokumentissa strategisen tutkimuksen rahoitusta koskevista erityispiirteistä, jotka perustuvat strategiselle tutkimukselle lainsäädännössä asetettuihin tavoitteisiin. Strategisen tutkimuksen rahoituksessa noudatetaan Suomen Akatemian *Tutkimusrahoituspäätösten perusteet* -ohjetta niiltä osin kuin tässä ei ole toisin päätetty. STN-rahoitushakujen tavoitteet ja yksityiskohdat kuvataan kulloisessakin *hakuilmoituksessa* ja rahoituksen käyttöä sekä muuta rahoituskauden aikaista toimintaa ja rahoituskauden päättymistä säätelevät ehdot puolestaan *Suomen Akatemian rahoituksen vakioehdoissa*. Strategisen tutkimuksen hankkeiden ja ohjelmien tavoitteellista toimintaa määrittävät myös seuranta sekä vaikuttavuustoimintaa koskevat ohjeistukset.

1. Strategisen tutkimuksen tavoitteet

Strategisen tutkimuksen neuvosto rahoittaa ongelmalähtöistä tutkimusta, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin (HE 25/2014). Strategisen tutkimuksen avulla uudistetaan ja kehitetään suomalaista yhteiskuntaa pitkäjänteisesti; tuetaan yhteiskuntapolitiikkaa, yhteiskunnallista ongelmanratkaisua sekä julkisen sektorin ja työelämän kehittämistä. Tavoitteena on tukea tietoon perustuvaa päätöksentekoa korkeatasoisella monitieteisellä, tieteenalarajat ylittävällä tutkimuksella sekä mahdollistaa tutkimuksen suuntaaminen yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaan. Lisäksi tavoitellaan myönteisiä vaikutuksia elinkeinoelämän uudistumiseen.

STN edistää näitä tavoitteita myöntämällä strategisen tutkimuksen ohjelmarahoitusta sekä ohjelmajohtajarahoitusta. Kyseisten rahoitusmuotojen tavoitteet ja kohderyhmät on kuvattu taulukossa osassa 6. Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitusmuodot.

2. Teema-alueet ja painopiste

STN:n lakisääteisenä tehtävänä on *tehdä vuosittain valtioneuvostolle aloite strategisen tutkimuksen keskeisistä teema-alueista ja painopisteistä*. STN ennakoi teema-aloitteen valmistelussa Suomen tulevaisuuden kannalta merkittäviä haasteita, joiden ratkaiseminen edellyttää uutta tieteidenvälistä tutkimusta. Valmistellessaan aloitetta STN kuulee

korkeakoulujen, tutkimuslaitoksien ja tiedeyhteisön edustajia sekä tutkimuksen tuloksien hyödyntämisen asiantuntijoita. Tiedeyhteisöllä ja tiedon hyödyntäjillä on avainrooli uusien teemojen ideoinnissa ja vuorovaikutteisessa kehittämisessä. Valtioneuvosto päättää strategisen tutkimuksen teemoista ja teemoja läpileikkaavasta painopisteestä vuosittain STN aloitteesta. Sen jälkeen STN puolestaan vastaa tutkimusohjelmien käynnistämisestä ja rahoitettavien hankkeiden valinnasta.

3. Tutkimustoiminnan ohjelmarakenne

STN:n toisena lakisääteisenä tehtävänä on *päättää strategisen tutkimustoiminnan ohjelmarakenteesta valtioneuvoston teema-alueita ja painopisteitä koskevaan päätökseen perustuen*. Strategisen tutkimuksen rahoitus on ohjelmamuotoista. Kukin strategisen tutkimuksen ohjelma perustuu tiettyyn, valtioneuvoston päättämään teemaan. Ohjelmissa rahoitetaan monitieteisiä, tieteidenvälistä tutkimusta tekeviä laajoja konsortioita. Lisäksi jokaiselle ohjelmalle valitaan ohjelmajohtaja. Ohjelmat kestävät 3–6 vuotta. Pääsääntöisesti pyritään kuusivuotisiin ohjelmiin. Pitkäkestoinen rahoitus tukee tieteidenvälistä työskentelyä ja yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisua.

Strategisen tutkimuksen erityispiirre on tiivis vuorovaikutus eri alojen tutkijoiden, päätöksentekijöiden ja muiden yhteiskunnan toimijoiden välillä koko hankkeen ajan. Rahoitettujen konsortioiden ja ohjelmajohtajien edellytetään osallistuvan aktiivisesti sekä oman ohjelmansa vuorovaikutustyöhön että strategisen tutkimuksen yhteiseen vaikuttavuustoimintaan. (Ks. myös vaikuttavuustoiminnan ohjeistus.)

4. Rahoitettavien hankkeiden valinta

4.1 Strategisen tutkimuksen ohjelmien hankehaku

STN:n kolmantena lakisääteisenä tehtävänä on *päättää tutkimushankkeiden valinnasta yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella*. Rahoitettavien hankkeiden tulee olla paitsi tieteellisesti korkealaatuisia myös yhteiskunnallisesti merkittäviä, mikä edellyttää panostuksia tieteidenvälisyyteen, yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja vuorovaikutukseen. Lisäksi konsortiomainen työskentely edellyttää, että konsortion johtaja sitoutuu riittävällä työpanoksella johtamistehtävään.

Strategisen tutkimuksen rahoitusta voidaan myöntää konsortiolle, jolla on yhteinen tutkimus- ja vuorovaikutussuunnitelma. Tutkimussuunnitelma laaditaan koko hankekaudelle, vaikka pääsääntöisesti kuusivuotisissa ohjelmissa rahoitus haetaan tyypillisesti kahdessa kolmevuotisessa osassa.

Hakemukset arvioidaan sekä tieteellisen laadun että yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden perusteella. Hakemuservioinnin käytännön toteutuksessa tukeudutaan Suomen Akatemian tavanomaisiin vertaisarviointikäytänteisiin ja tietojärjestelmiin. STN käyttää

rahoitettavien hankkeiden valintaperusteina asiantuntijapaneelien arvioita hakemusten tieteellisestä laadusta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä mahdollisia hakijoiden haastatteluja. Lisäksi valinnoissa otetaan huomioon ohjelmakokonaisuuden muodostumiseen liittyvät näkökohdat ja mahdolliset muut hakuilmoituksessa mainitut tavoitteet. Muutoin tasavertaisten hakemusten välillä annetaan etusija hakemukselle, joka toteuttaa paremmin Suomen Akatemian Tutkimusrahoituspäätösten perusteet -asiakirjan 4. luvussa lueteltuja muita rahoituspäätöksissä huomioon otettavia tavoitteita (sukupuolittuneisuuden purkaminen sekä monimuotoisuuden ja kestävän kehityksen vahvistaminen).

Muilta osin STN:n rahoituspäätöksissä noudatetaan em. Akatemian Tutkimusrahoituspäätösten perusteissa mainittuja rahoituksen myöntämisen edellytyksiä ja esteitä. STN:n rahoituksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että hakija on raportoinut päättyneestä tai käynnissä olevasta STN:n rahoittamasta hankkeesta ohjeiden mukaisesti määräaikaan mennessä.

Rahoitusta ei 2024 jälkeen käynnistyneissä STN-ohjelmahauissa myönnetä ulkomaisiin suorituspaikkoihin. Kotimaiset suorituspaikat voivat hakea strategisen tutkimuksen hankkeissa rahoitusta kansainväliseen yhteistyöhön ja liikkuvuuteen Suomen Akatemian rahoituksen vakioehtojen mukaisesti. STN kannustaa hakijoita suunnittelemaan kansainvälistä yhteistyötä, joka vahvistaa korkeatasoista tutkimusta, asiantuntijuutta ja yhteiskunnallisia ratkaisuja Suomessa.

4.2 Ohjelmajohtajahaku

Jokaiselle strategisen tutkimuksen ohjelmalle valitaan osa-aikainen ohjelmajohtaja. Ohjelmajohtaja työskentelee omassa taustaorganisaatiossaan, kuten esimerkiksi yliopistossa, korkeakoulussa tai tutkimuslaitoksessa. Hän vastaa tietyn strategisen tutkimuksen ohjelman ohjelmatasoisesta vuorovaikutustyöstä, sen kehittämisestä ja ohjelmarajat ylittävästä yhteistyöstä sekä edistää strategisen tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Ohjelmajohtajalta edellytetään merkittävää panosta myös strategisen tutkimuksen yhteiseen ohjelma- ja vaikuttavuustoimintaan. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu ohjelman vaikuttavuustavoitteiden seuranta yhteistyössä hankkeiden ja Suomen Akatemian virkahenkilöstön kanssa.

Ohjelmajohtajien rahoitus on hankerahoitusta, joka haetaan ohjelmajohtajan taustaorganisaatiolle. Se muodostuu täyspäiväisesti omassa organisaatiossaan työskentelevän ohjelmajohtajan osa-aikaisen ohjelmajohtajatyön palkkakustannuksista sekä ohjelman johtamisen toimintakustannuksista. Vaikka ohjelmajohtajarahoitusta voidaan tarvittaessa käyttää myös ohjelmajohtajaa avustavien henkilöiden palkkakustannuksiin, säilyy vastuu ohjelmajohtajatoiminnasta rahoituksen saaneella ohjelmajohtajalla.

Ohjelmajohtajien rahoitushakemukset arvioidaan ulkopuolisista asiantuntijoista ja strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenistä koostuvassa valmisteluryhmässä. STN käyttää

valintaperusteina valmisteluryhmän arvioita hakemusten laadusta sekä hakijoiden haastatteluja. STN:n ohjelmajohtajavalinnat perustuvat kokonaiskuvaan hakijan yhteiskunnallisten verkostojen ja tieteellisen asiantuntemuksen sopivuudesta ohjelmaan, toimintasuunnitelman laadusta ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Lisäksi valinnoissa otetaan strategisen tutkimuksen hankehakujen tapaan huomioon ohjelmakokonaisuuden muodostumiseen liittyvät näkökohdat sekä mahdolliset muut hakuilmoituksessa mainitut tavoitteet, ja annetaan muutoin tasavertaisten hakemusten välillä etusija hakemukselle, joka toteuttaa paremmin Suomen Akatemian Tutkimusrahoituspäätösten perusteet -asiakirjan 4. luvussa lueteltuja muita rahoituspäätöksissä huomioon otettavia tavoitteita.

Muilta osin STN:n rahoituspäätöksissä noudatetaan em. Akatemian Tutkimusrahoituspäätösten perusteissa mainittuja rahoituksen myöntämisen edellytyksiä ja esteitä, sekä edellytetään, että hakija on raportoinut päättyneestä tai käynnissä olevasta STN:n rahoittamasta hankkeesta ohjeiden mukaisesti määräaikaan mennessä.

5. Tutkimushankkeiden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

STN:n neljäntenä lakisääteisenä tehtävänä on *vastata tutkimushankkeiden seurannasta ja vaikuttavuuden arvioinnista*. Rahoitetut hankkeet, mukaan lukien ohjelmajohtajat raportoivat toiminnastaan ja sen vaikutuksista sekä rahoituskauden aikana että rahoituksen päätyttyä. Seuranta kohdistuu sekä hankkeen tutkimuksellisiin että vuorovaikutustavoitteisiin. Seurannassa ja arvioinnissa noudatetaan avoimen ja vastuullisen tieteen periaatteita.

Rahoituskauden aikaisen seurannan tarkoituksena on 1) kannustaa hankkeita ja ohjelmajohtajia tarkastelemaan säännöllisesti toimintaansa suhteessa tutkimusohjelman yhteisiin ja hankkeen tai ohjelmajohtajan omiin vaikuttavuustavoitteisiin, 2) koota tietoa strategisen tutkimuksen yhteistä ohjelma- ja vaikuttavuustoimintaa sekä viestintää varten ja 3) kerryttää tietoa hankkeiden ja ohjelmajohtajien toiminnasta vaikuttavuusarviointia varten.

Vaikuttavuuden arviointi voi kohdistua sekä käynnissä oleviin että päättyneisiin ohjelmiin ja hankkeisiin. Tavoitteena on arvioida STN:n rahoituksen avulla toteutunutta ja mahdollisesti tulevaisuudessa toteutuvaa tieteellistä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä kehittää strategisen tutkimuksen rahoitusvälineen toimintaa. Vaikuttavuuden arvioinnissa otetaan huomioon ohjelma- ja hankekohtaiset erityispiirteet sekä tieteen erilaiset yhteiskunnalliset tehtävät. Erityisesti kiinnitetään huomiota tieteidenvälisen työskentelyn tuloksellisuuteen ja kykyyn uudistaa tutkimusta.

Tutkimustuotosten helppo saatavuus on keskeinen elementti tieteellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamisessa sekä hankekauden aikana että sen jälkeen. Strategisen tutkimuksen osalta oleellisia ovat niin tutkimusaineistot ja tieteelliset julkaisut kuin yhteiskunnallista vaikuttavuutta edistävät tuotokset.

6. Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitusmuodot

<i>Rahoitusmuoto</i>	<i>Tavoite</i>	<i>Kohderyhmä</i>
Strategisen tutkimuksen ohjelma	Korkeatasoinen yhteiskunnan muuttuviin tietotarpeisiin vastaava monitieteellinen ja tieteidenvälinen tutkimus, jonka avulla ratkaistaan merkittäviä yhteiskunnallisia haasteita, uudistetaan ja kehitetään suomalaista yhteiskuntaa sekä tuetaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa	Erityisen ansioitunut monitieteinen tutkimuskonsortio
Ohjelmajohtaja-rahoitus	STN-ohjelman tutkimukseen perustuvan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden laaja-alainen rakentaminen ja edistäminen yhteistyössä ohjelman konsortioiden, muiden ohjelmajohtajien ja STN:n sekä hallintoviraston kanssa	Ansioitunut tutkija tai tutkijataustainen henkilö, jolla on vahvaa tieteellistä osaamista ohjelman alalta sekä näyttöä verkostojohtamisesta, sidosryhmäyhteistyöstä ja tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämisestä